

Kitaaba Daani’el — Lakkoofsa Dhibba Tokkoo fi Kudha Torba

*Seera Dilbata Dhufuuf Mallattoo Kennamu Ilaalchisee Xiinxala
Fakkeenya-Qabeessaatiin Seera Dilbataa Dhihoo Dhufuu Mul’isuun*

Jeff Pippenger
2024-03-05

Obboleettiin Whyte seera Dilbataa dhiheenyaatti dhufu akka “mallattoo”tti adda baasti; mallattoon kun waggaa 66 keessa yeroo loltoonni Roomaa Yerusaalem marsanitti fakkeenyaan argisiifamee ture; akkasumas kana gochuudhaan, garee ija isaanii qabaatanii garuu hin argine, gurra isaanii qabaatanii garuu hin dhageenye tokko adda baasti.

“Bara baraan nu dura diriireera. Golgaan inni ol kaafamuuf jedha. Nuti warri iddoo ulfinaa fi itti gaafatamummaa kana qabanne maal hojjechaa jirra, maal irratti yaadaa jirra, akka jaalala keenya ofittummaa irraa ka’e kan boqonnaaatti maxxannee, yeroo lubbuun namootaa naannoo keenya jiran badachaa jiranitti? Garaan keenya guutummaatti jabaatee miira dhabeeraa? Nuyi hojii fayyina namoota biroof hojjechuu qabnu akka qabnu hubachuu yookiin itti dhaga’amuu hin dandeenyuu? Obboloota, isin keessaa warra ija qabdaniin hin argine, gurra qabdaniin hin dhageenye keessaa moo? Waaqayyo beekumsa fedha Isaa isiniif kenne kun akkasumaan ta’ee moo? Inni akeekkachiisa irratti akeekkachiisa isiniif erge kun akkasumaan ta’ee moo? Waa’ee wanta lafa irratti dhufuuf jedhu ilaalchisee labsiiwwan dhugaa bara baraa ni amantuu, murtiin Waaqayyoo saba irratti fannifamee jiraachuu isaa ni amantuu, amma illee tasgabbaa’itanii, hojii malee, of-eeggannoo malee, jaalala gammachuu qabdaniin taa’uu dandeessuu?”

“Amma namoonni Waaqayyoo jaalala isaanii lafa kanarraa irratti maxxansuuf yookaan qabeenya isaanii addunyaatti kuufachuuf yeroo amma miti. Yeroon, akkuma bartoota jalqabaa sanaa, bakka baay’ee onaa fi kophaa ta’anitti kooluu barbaaduuf dirqamuun keenya itti ta’u fagoo miti. Akkuma marfamni Yerusaalem humnoota waraana Roomaatiin godhame Kiristaanota Yihudaa sanaaf mallattoo baqannaa ta’e, akkasuma saba keenya keessatti aangoo fudhachuun labsii Sanbata paaphaasii dirqisiisu sana raawwachiisuuf godhamu akeekkachiisa nuuf ta’a. Sana booda magaalawwan gurguddoo keessaa bahuuf yeroo ta’a; itti aansuunis, mana jireenyaa kophaa fi fagoo ta’e iddoo tajaajila irraa fagaate gaarreen gidduutti argamuuf jecha magaalawwan xixinnoo keessaa dhiisuuf qophaa’uuf.” Testimonies, volume 5, 464.

Seerri Sanbanni dhufuuf jettu Ameerikaa keessatti ba’u akeekkachiisa (mallattoo) ti; innis, “magaalota gurguddoo dhiisuuf, magaalaa xixiqqoo illee dhiisanii mana boqonnaa iddoo fagoo, gaarran gidduutti argamuuf qophaa’anii ba’uuf” kenname dha. Adventizimiin Laa’odiqeyaa hedduun isaanii dhibeen Seera Sanbataa Ameerikaa keessatti dhufu, “mallattoo” The Great Controversy keessatti dubbatame akka raawwatamu hin hubatan. Innis “mallattoo” jalqaba waggoota sadii fi walakkaa irratti mul’ateen fakkeenfameera. “Mallattoon” waggaa 66 keessatti marfamni jalqabaa Yerusaalem irratti dhufeen raawwatame sunis, “alaabaa” yeroo Seerri Sanbataa dhufuuf jedhu keessatti ol kaafamu fakkeessa.

Dubartittiinis lafa onaa baqatte; achitti iddoo Waaqayyo isheedhaaf qopheesse qabdi; akka achitti guyyaa kuma tokkoo fi dhibba lamaa fi jaatama ishee sooran. Mul'ata Yohaannis 12:6.

Badiinsi Yerusaalem marfamuu jalqabaa irraa kaasee hamma marfamuu isa dhumaatti waggaa sadii fi walakkaa ture; garuu ergaan akeekkachiisaa badiinsa dhufu sanaa waggaa torbaaf kenname, waggaa sadii fi walakkaa marfamuu jalqabaa dura, akkasumas waggaa sadii fi walakkaa boodas.

Raajiiwwan Kiristoos waa'ee badiisa Yerusaalem ilaalchisee kenne hundinuu akkuma jedhuutti guutaman. Yihudoonni dhugaa dubbii akeekkachiisaa Isaa kanaa ni muudan: “Safara isin ittiin safartan, isa sanaan deebi'amee isiniif ni safarama.” Maatewos 7:2.

“ମହାବିପଦ ଓ ବିନାଶର ପୂର୍ବସୂଚନା ଦେଇଥିବା ଚିହ୍ନ ଓ ଅଦ୍ଭୁତ ଘଟଣାମାନେ ପରକାଶ ପାଇଲା। ରାତ୍ରିର ମଧ୍ୟଭାଗରେ ମନ୍ଦିର ଓ ବନ୍ଦୀ ଉପରେ ଏକ ଅସ୍ୱାଭାବିକ ଆଲୋକ ଦୀପ୍ତିମାନ ହେଲା। ସୂର୍ଯ୍ୟାସ୍ତ ସମୟରେ ମେଘମାଳାର ଉପରେ ରଥ ଓ ଯୁଦ୍ଧପୁରୁଷମାନଙ୍କର ଚିତ୍ର ଅଙ୍କିତ ହେଇଥିଲା, ସମୋଦ୍ଧେୟ ଯୁଦ୍ଧ ପାଇଁ ସମାଗତ ହେଉଥିବା ପରି ଦେଖାଯାଉଥିଲା। ରାତିରେ ପବିତ୍ରସ୍ଥାନରେ ସବୋକାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଯାଜକମାନେ ରହସ୍ୟମୟ ଧ୍ୱଜନିରେ ଭୟଭୀତ ହେଲେ; ପୃଥିବୀ କମ୍ପିତ ହେଲା, ଏବଂ ଅନେକ ସ୍ୱପ୍ନର ଏକ ମହାସମୂହ ଏପରି କାନଦନଧ୍ୱଜନି କରୁଥିବା ଶୁଣାଗଲା: ‘ଆସ, ଆମେ ଏଠାରୁ ଚାଲିଯାଉ।’ ପୂର୍ବଦିଗର ସହେ ମହାନ ଦ୍ୱାରଟି, ଯାହା ଏତେ ଭାରୀ ଥିଲା ଯେ କେହି ଏ ଜଣ ଲୋକ ମିଶିଲେ ମଧ୍ୟ କଷ୍ଟକରରେ ତାହାକୁ ବନ୍ଦ କରିପାରୁଥିଲେ, ଏବଂ ଯାହା ଦୃଢ଼ ପାଷାଣମୟ ମଞ୍ଚର ଗଭୀର ପୋତାଯାଇଥିବା ବିପ୍ଳବ ଲୋହାର ଆଡ଼କାଠିଦ୍ୱାରା ସ୍ୱରକ୍ଷିତ ଥିଲା, ସହେ ଦ୍ୱାର ମଧ୍ୟରାତ୍ରିରେ କୌଣସି ଦୃଶ୍ୟମାନ କାରଣ ବିନା ଖୁଲିଗଲା।—Milman, The History of the Jews, book 13.”

“Waggaa torbaaf tokkoof namichi tokko daandiiwwan Yerusaalem keessa ol gadi deddeebi'aa, badiisota magaalaa sana irratti dhufan labsaa ture. Guyyaas ta'e halkaniin faarfannaa gaddaa sodaachisaa kana sirbaa ture: 'Sagalee bahaa irraa! sagalee dhihaa irraa! sagalee qilleensota afur irraa! sagalee Yerusaalemii fi mana qulqullummaa irratti! sagalee misirrootaa fi misirroolee irratti! sagalee saba guutuu irratti!'—Ibid. Uumamni dinqisiisaan kun mana hidhaatti galfamee reebame, garuu himannaan tokko illee afaan isaa keessaa hin baane. Arrabsoo fi miidhaa isa irra ga'anitti, deebii inni kennu qofa: 'Wayyoo, wayyoo Yerusaaleemitti!' 'wayyoo, wayyoo jiraattota ishii irratti!' jechuun ture. Iyya akeekkachiisaa isaa guutummaatti hin dhaabbanne hamma yeroo marsaan inni dursee raajii dubbate keessatti ajjeefamutti.” The Great Controversy, 29, 30.

Badiisni dhumaa Yerusaalem isa dhugaa bara 70tti raawwatame, “mallattoolee fi dinqiiwwan” kan “balaawwanii fi badiisa” adda baasaniin dura bu'e. “Mallattooleen” akeekkachiisaa sun goolabbii jalqabaa dura waggaa sadii fi walakkaaf mul'atan; akkasumas waggoota sadii fi walakkaa badiisa sana geessan keessatti mul'achuu itti fufan. “Mallattooleen” (baay'inaatiin) badiisa dhufu adda baasani sun, “mallattoo” akeekkachiisaa baqachuuf kennamu hin turre; garuu yeroo qorannaan cufamu akka dhihaate labsii ta'e.

Bara bara baraa 538 irraa jalqabee hamma 1798tti Yerusaalem hafuura ukkaamfamuu keessatti, “mallattoon” akeekkachiisaa baqachuuf kennamu, yeroo xureeffannaan diigumsaa sun mul'ate ture; yeroo “namichi cubbuu sun” akka “ilma badinaa” ta'ee “mul'ifame” ture; innis, “Kan Waaqayyo jedhamuu hundumaa, yookaan kan waaqeffatamu hundumaa morme, of immoo isaan hundumaa irratti ol kaase; kanaafis akka Waaqayyootti mana qulqullummaa Waaqayyoo keessa taa'ee, ofii isaa akka Waaqayyo ta'e agarsiisa.”

Kanaafuu isin xuraawummaa badiisaa, kan Daani'el raajichaatiin dubbatame, iddoo qulqulluu keessatti dhaabatee yommuu argitan, (namni dubbisu haa hubatu.) Maatewos 24:15.

Yommuu Kiristaanonni seenaa sanaa “mallattoo” sana beekanitti, waggoota kuma tokkoo fi dhibba lamaa fi jahaatamaaf gara lafa onaa baqatan.

Warri amanamoo ta'uu barbaadan warri amanamoon, gowwoomsaa fi xureewwan uffata lubummaa fakkeeffatanii waldaa keessatti galfaman sana mormuudhaan jabaatanii dhaabachuuf qabsoo cimaa fi hamaa ta'e barbaachise. Macaafni Qulqulluun akka ulaagaatti amantii hin fudhatamne. Barsiisni bilisummaa amantii soba amantiiti jedhamee waamame; warri isa deeggaranis jibbamanii ari'atamanii turan.

“Erga wal'aansoo dheeraa fi cimaa ta'e booda, amanamoonni muraasni sun, yoo isheen ammas sobaa fi waaqeffannaa waaqota tolfamoo irraa of bilisa baasuu didde, waldaa gantuu sana wajjin tokkummaa kamiyyuu diiguuf murteessan. Isaan Dubbiin Waaqayyoo akka ajajaniif adda ba'uun dirqama guutuu akka ta'e hubatan. Dogoggora lubbuu isaanii mataa isaanii irratti badiisa fidan obsaan fudhachuu hin iyyatan; akkasumas fakkeenya amantii ijoollee isaanii fi ijoollee ijoollee isaanii balaatti saaxilu kaa'uu hin dandeenye. Nageenyaa fi tokkummaa mirkaneessuuf, waan amanamummaa Waaqayyoof wajjin wal hin faallessine kamiyyuu irratti laafina gochuuf qophaa'anii turan; garuu illee nagaan bu'uura-dhabuu irratti aarsaa gochuudhaan bitamuun baay'ee qaalii akka ta'u itti dhaga'ame. Yoo tokkummaan dhugaa fi qajeelummaa irratti waliigaltee laaffisuu qofaan argamuu danda'e, yeroo sanatti garaagarummaan haa jiraatu, waraanni illee haa jiraatu.” The Great Controversy, 45.

Phaaxumatti waggoota dhibba kudhanii fi jahaatama ari'atama paaphaasummaa gara xumuraatti dhihaachaa jiranitti “mallattoowwan” (baay'inaan) turan; akkuma “mallattoowwan” dhuma guyyoota dhibba kudhanii fi jahaatamaa kan Roomaan heeraan waaqeffattu Yerusaalem dhugaa miidhaan ukkaamsitee turte sanaatti, “mallattoowwan” sun mallattoowwan itti baqatanii miti.

“Fayyisaa dhufaatii Isaa agarsiisan kenna; kana caalaas, yeroo mallattoolee kana keessaa inni jalqabaa itti mul'atu ni murteessa: ‘Battalumatti rakkina guyyoota sanaa booddee aduun ni dukkanoofti, jiinis ifa ishee hin kennitu, urjiileenis samii irraa ni kufu, humnoonni samiiis ni socho'u; yeroo sanattis mallattoon ilma namaa samii keessatti ni mul'ata; yeroo sanattis gosoonni biyya lafaa hundinuu ni boo'u, ilma namaas humnaa fi ulfina guddaadhaan duumessa samii irratti dhufaa jiru ni argu. Innis malaykota Isaa sagalee guddaa malakataatiin ni erga; isaanis warra filatamoo Isaa qilleensa afran keessaa, handaara samii tokkoo irraa hamma handaara isa kaaniitti walitti ni qabu.’”

“Yeroo ariifannaa guddaan papasummaa sun xumuraamutti, Kiristoos akka jedhetti, aduun ni dukkanoofti, ji'inis ifa ishee hin kennitu. Itti aansuudhaanis, urjiileen samii irraa ni kufu. Innis, ‘Fakkeenya muka harbuu irraa baradhaa; yeroo dameen isaa amma illee lallaafaa ta'ee baala baasu, bona akka dhiyaate ni beektu; akkasuma isinis, yeroo wantoota kana hunda argitan, Inni dhihaatee akka balbala duratti jiru beekaa' jedha.’” Maatewos 24:32, 33, margin.

“Kiristoos mallattoo dhufaatii Isaa kenneera. Inni akka yeroo Inni dhihaatee, iyyuu balbaloota bira ga'eetti beeknu ni dubbata. Warra mallattoolee kana argan ilaalchisee, ‘Hanga wantoonni kun hundinuu raawwatamanitti dhaloonni kun hin darbu' jedha. Mallattooleen kun

mul’ataniiru. Amma nuyi dhugumaan akka dhufaatiin Gooftaa dhihoo ta’e beekna. ‘Samii fi lafti ni darba,’ jedha Inni, ‘garuu dubbiin koo hin darbu.’” The Desire of Ages, 631, 632.

Yommuu “waggaa sadii fi walakkaa Yerusaalem miilla jalatti dhidhiitamuu” Romaa paaphaasaatiin gaggeeffamaa ture xumuramaa turetti, tartiibni “mallattoowwanii” ni mul’ate; isaanis dhufaati Kiristoos adda baasan, seenaa Milleraayitotaas jalqaban. Seenaa Milleraayitotaa guutummaatti akkuma qubee isaatti guyyoota dhumaa keessatti irra deebi’amee ta’a. “Mallattoowwan” sun, kanneen “xumura ari’atama paaphaasaa guddaa irratti” mul’atan, duraanii “mallattoowwan” yeroo xumura waggoota sadii fi walakkaa Yerusaalem waggoota 66 hanga 70tti Romaa heeyyiin miilla jalatti dhidhiitameetti mul’ataniin fakkeenya isaanii argatanii turan. Kanaafuu, ragaa lamaan irratti hundaa’uun, yeroo kirkira lafaa guddaa sanaatti, innis seenaa Romaa ammayyaa keessatti mallattoo akeekkachiisaa baqachuuf kennamu ta’e, “mallattoo” alaaba ol kaafamtu tokko ni jiraata; akkasumas “mallattoowwan” jechuun baay’inaan, kanneen guyyoota dhumaa keessatti yeroo xumura mootummaa ari’atamaa Romaa ammayyaa irratti mul’atanis ni jiraatu.

Barreeffama itti aanutti qo’annoo kana itti fufna.

“Boqonnaa 21ffaa Luqaas dubbisi. Is keessatti Kiristoos akeekkachiisa kana kenna: ‘Of eeggadhaa; akka yeroo tokko illee garaan keessan nyaata baay’inaan, machii, fi yaaddoo jireenya kanaatiin hin ulfaatin; guyyaan sunis isin irratti utuu isin hin beekin akka hin dhufne. Inni akkuma kiyyootti warra fuula lafaa guutuu irra jiraatan hunduma irratti ni dhufa. Kanaaf eeggadhaa, yeroo hundas kadhadaa; akka waan kana hundumaa jalaa ba’uu fi Fuula Ilma Namaa dura dhaabachuuf warra malanitti lakkaa’amtaniif’ (Luqaas 21:34–36).”

“Mallattoon yeroo keenyaa addunyaa keenya keessatti raawwatamaa jiru; ta’us waldoonni amantii waliigalaatti akka warra rafanii jiranitti ibsamu. Yommuu waamichi, ‘Ilaa, misirrichi dhufaa jira; isa simachuuf ba’aa,’ jedhu dhufe, akkuma durboota gowwootaa yeroo sana ibsaa isaanii keessatti zayitii akka hin qabne argatan irraa hubachiisa fudhachuu hin qabnuu? Isaan zayitii bitachuuf yeroo deemanitti, misirrichi durboota ogeeyyii wajjin gara irbaata fuudhaatti seene, balballis cufame. Yommuu durboonni gowwoonni galma cidhaa ga’an, diddaa hin eegamne tokko fudhatan. Gooftaan irbaata sanaa, ‘Ani isin hin beeku,’ jedhee dubbate. Isaan alatti, daandii duwwaa irratti, dukkana halkan sanaa keessatti dhaabbatanii hafan.” Manuscript Releases, volume 15, 229.